

# Conditie scores tijdens droogstand

Annet Velthuis

Een ruime conditie tijdens de droogstand verhoogt de kans op melkziekte bij oudere koeien, maar verlaagt deze kans bij jonge koeien. De kans op slepende melkziekte is groter bij koeien met een ruimere conditie. Bij koeien met een schrale of normale conditie is een afname van de conditie tijdens de droogstand af te raden, de kans op slepende melkziekte neemt hierdoor toe. De grootste invloed op het krijgen van melkziekte en slepende melkziekte hebben echter de bedrijfsgebonden factoren zoals management en voeding.

Conditie score is een makkelijke manier om een beeld te krijgen van de vetreserves van een koe. De conditie tijdens de droogstand is belangrijk. Een koe moet bij het afkalven voldoende reserves bezitten om goed aan de nieuwe lactatie te beginnen. Een koe die schraal is heeft weinig reserves om de maximale melkproductie tijdens de piek te halen. Koeien die te vet zijn tijdens de droogstand hebben voldoende reserves, maar hebben meer kans op leververvetting. Zware geboortes, het aan de nageboorte blijven staan, melkziekte en slepende melkziekte worden vaak genoemd als gevolgen van een te ruime conditie tijdens de droogstand.

## Minder melkziekte bij jonge melkkoeien

Het voorkomen van melkziekte op de bedrijven varieerde van 0-50 %. Met deze verschillen is tijdens de analyse rekening gehouden zodat koeien van verschillende bedrijven goed te vergelijken zijn.

Uit de gegevens blijkt dat de kans op melkziekte toe neemt met het lactatienummer tot en met de 4e kalfs koeien. Bij toenemende leeftijd kunnen koeien steeds moeilijker het Calciumgehalte in het bloed op niveau houden bij de start van een nieuwe lactatie. Wanneer dit gehalte onder een bepaald niveau komt worden de klinische verschijnselen van melkziekte zichtbaar.

Er is een relatie tussen de conditie tijdens de droogstand en de kans op melkziekte. Deze relatie is tegengesteld bij jonge koeien en oude koeien. De kans op melkziekte is drie keer zo klein bij een 2e kalfs koe met een ruime conditie tijdens de droogstand (als vaars) dan bij een 2e kalfs koe met een normale conditie. Deze kans is bij oudere koeien met een ruime conditie juist twee keer zo groot ten opzichte van een oudere koe met een normale conditie (figuur 1).

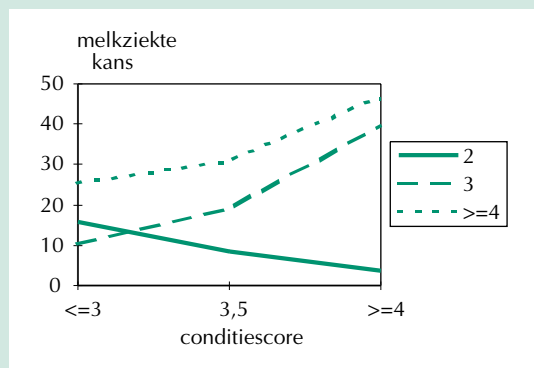
Oudere koeien met een hogere conditiescore hebben waarschijnlijk een verminderde eetlust. Hierdoor nemen ze minder Calcium op. Deze koeien scheiden meer Calcium uit via de biest, omdat ze vaker een hogere piekproductie heb-

## Opzet onderzoek

De relatie tussen conditiescore van een droogstaande koe en het krijgen van melkziekte en slepende melkziekte is onderzocht. In de stalperiode van 1995-1996 is van 422 droogstaande koeien op 13 bedrijven in Flevoland de conditiescore bepaald. De koeien zijn om de twee weken gescoord aan de hand van een classificering van 1 tot en met 5 zoals beschreven is in het Veteeld nummer maart 2, 1995. De gemiddelde conditiescore van deze koeien was  $3\frac{1}{2}$ . Voor de analyse is de groep opgedeeld in 3 klassen; Schraal (conditiescore kleiner of gelijk aan 3), normaal (gelijk aan  $3\frac{1}{2}$ ) en ruim (groter of gelijk aan 4). De gemiddelde 305 dagenproductie van de afgesloten lactatie was 8288 kg melk, met 3,43% eiwit en 4,29% vet. 155 koeien werden gescoord tijdens de droogstand na hun 1<sup>e</sup> lactatie, 110 koeien na hun 2<sup>e</sup> lactatie en 157 koeien na hun 3<sup>e</sup> of latere lactatie. Van deze groep koeien kreeg 18% melkziekte en 11% slepende melkziekte.

ben. Hierdoor kan een tekort aan Calcium ontstaan. Voor het negatieve verband tussen de con-

**Figuur 1** Kans op melkziekte bij verschillen de lactaties en condities tijdens de droogstand



dit score en de kans op melkziekte bij jonge koeien is vanuit dit onderzoek geen duidelijke verklaring te geven. Mogelijk wordt bij vaarzen in de droogstand voornamelijk de vleesaanzet gescoord wat dan betekent dat de conditiescore anders geïnterpreteerd moet worden.

### Meer slepende melkziekte met ruime conditie

Tussen de bedrijven varieert het voorkomen van slepende melkziekte van 0 % tot 35 %. Ook blijkt dat het geboorteverloop invloed heeft op de kans op het optreden van slepende melkziekte. Zware geboortes en tweelinggeboortes verhogen deze kans met 3 à 4 keer. Waarschijnlijk vergen deze geboortes meer energie van de koe en duur het langer voordat ze weer 'fit' is. De koe zal minder voer opvreten, waardoor ze sneller in een negatieve energiebalans komt. Voor beide bovenstaande factoren is rekening gehouden met de verdere analyse.

Een koe die met een ruime of normale conditie de droogstand ingaat heeft drie keer zoveel kans op slepende melkziekte dan een koe met een schrale conditie. Deze kans neemt af naarmate de koe afvalt en neemt toe wanneer ze nog vetter wordt. Vette koeien hebben een verminderde eetlust aan het begin van de lactatie. Wanneer

energie nodig is voor de melkproductie spreken ze sneller de vetreserves aan. Dit werkt slepende melkziekte in de hand. Een afname in conditie van koeien met een normale of schrale conditie vergroot de kans op slepende melkziekte twee keer. Een afname van de vetreserves bij deze koeien betekent dat ze nog minder reserves hebben bij de start van de lactatie waardoor ze sneller in een negatieve energiebalans komen. Wanneer de conditie bij schrale en normale koeien gelijk blijft of iets toeneemt blijft de kans minimaal.

### Bedrijfsfactoren grootste invloed op stofwisselingsaandoeningen

Regelmatig conditiescores kan een hulpmiddel zijn om de kans op stofwisselingsaandoeningen per koe beter in te schatten. De conditie kan bijgestuurd worden door aanpassingen in het individuele rantsoen. Bedrijfsgebonden factoren (management, voeding, enz.) hebben echter de grootste invloed op het optreden van stofwisselingsaandoeningen. Uit vorige analyses blijkt dat het ziekteverleden, het productieniveau en het seizoen van afkalven ook belangrijke factoren te zijn bij het wel of niet krijgen van melkziekte en slepende melkziekte.

Conditie scores  
is niet alleen kijken  
maar vooral  
ook voelen.

